

TLINGIT
SHORT STORIES

Cover design by: Robert Davis

Typist: Ruth Vincent

Printed by the 1974-75 Bilingual Program
funded under EPDA (Education Professional
Development Act) Sheldon Jackson College,
Sitka, Alaska

Copyright © 1975 Sheldon Jackson College

PREFACE

The stories in this book have been prepared to help those who have learned to read Tlingit to become more fluent in their reading. You will notice that there is a high rate of occurrence of such letters as x' and x'. This is because it is found that these non-English sounds need more practice.

The stories fall into two categories: those which were first written by Naatstláa and Shaachooká, with the aim of bringing in a lot of the sounds which need special practice, and then were edited by a Tlingit speaker, and those which were dictated by a Tlingit speaker as his own original tale. Fox Friend, a Bear Story, and Fire! Fire! belong to the first category and the remainder to the second. The late Robert Zuboff of Angoon gave all the original stories and also provided the major part of the help in editing the others. Ridicule Totem Pole as originally given has been shortened chiefly by the omission of those parts which contained place names.

More recently, Bill and Emma Davis, elderly consultants of Sitka; Henry Davis, Vesta Dominicks, and Jeff Leer, SJC staff, have done some further editing work on these tales, particularly with regard to the spelling and sentence structures.

It is hoped that these tales will not only provide reading practice, but will also give some pleasure and amusement to Tlingit readers. Further, it is hoped that they might provide the stimulus for some who can now write Tlingit to begin to produce their own story books.

RIDICULE TOTEM POLE

Ch'áakw áyá, Lingít sháa x'óow
 has oodax'óowjeen. Káax'wch tsú
 ch'u yéi has sh da.úxx'oon. Tléil
 kinaak.át átx has oolyeixéén. Yaa
 dujigéiyi át, yáa l'ée ka yáa
kaa at uhéinee, chál yeex' yéi
 du.úxx'oon yanshukáx'. A yeex'
 yax at kadulgaayéen át yéi
 duwasáakw chál. Ayáx áwé yá aant
 akgagánín, yáa yanshuká aa kaa at
 uhéinee, ka yáa yaa dujigéiyi át,
 áyá yei néxch.

Á áwé woch gunayáadei aantkeenée
 aadéi yaa yakdaháa áyá tsáa, yaa
 at nadus.héin yá chál yeedáx.
 Tléix' yateeyi aan áwé, a keekáx'
 yéi aa yatee wéi chál. Á áwé at
 doogóo óowoo áwé át jiyawdudzidáa,

wéi l'ée áwé, aadáx akaawajeil.
Kúnáx wududziteen. A káx'
 jiwudliháa. Aagáa áwé du éex
 dulgeiyákw. Áx akawliyáakw. Yéi
x'ayaká, "Tléil xát áwé. Tléil
xáach áwé yéi xwsanee." Kúnáx
 áwé choosh káx yoo x'aditánk.
 Tlax kúnáx áwé sh k'awdliyél.
 Yóo lingít ku.aa yéi x'ayaká,
 "Yak'úi áwé. Yáa yeedát l xáa
 isagéynee wéi l'ée, ax jeeyís
 ikagaxdutéey. Yaa kgisagóot wéi
 iyatawu l'ée."

FETCHING FIREWOOD

Dziyáak ts'ootaat wutuwakoox, áa
 wutuligeeji aasdéi. Ax jinák, té
 t'éix wujixeen. Tléil áwé aadéi
 daankwaanéiyi yé. Shunaxwáayee een

kaxwaa.aakw. Áx' té t'éix
wujixeeni yéix', áwé wóoshdáx
xwaas'óow. Yaxwaadlaak. Yándeí
yaa kukanashgít, ách áwé áa
axwlixaach. Aax haat wutuwakúx.
A shayadáax áwé, áa ayaxwdikúx.
Héent xwaaxích yáa a x'aayée.
Aagáa áwé tsáa yáa a k'eeyée
tsú héent xwaligwátl. Yanxadláak
áwé, yáa a t'áanáx naashoowu yán,
tlax áwé xat kawlixaal. Ách áwé
shunaxwáayee teen a k'éet xwaagút,
ka xáshaa. Tléil yeewuyáat'ee
áwé, tle kei xwligích. Tlax ch'a
kúnáx aadéi satuwaheiyi yé yéix'
áwé, wujixeen. A yayeidée káa
wujixeen. Ch'as daax yaa
shayantulas'úwoo, kei uwagwátl.
Héent wujixín. Ch'u tle wóoshdei

kawtulixwás'. Átx áwé tle gunayéi
wutuwxách. Ch'a a tóox áwé haa
x'anaanáx yánde*i* yaa yandagích wéi
t'éex' tlein. Tléil áwé anax
yaxtuwakuxu yé koostí. Nandachóon
áwé, gunayéi wutudixách. A
shuwadaax' áwé yawtuwxách yáa
t'éex' tlein. Héináx aanáx ch'u
tle yan yawdigích. Héináx aanáx
ku.aa áwé, ch'u héen áwoo. Anax
áwé yawtuwadlaak, yawtooxaajé*e*.
Ch'u tle kúnáx yáa eey yaa
ndugéinee teen áwé, diginaax' haa
kaawaháa. *Yawtuwadlaak yáa haa
eegayáak. K'idéin yánde*i* wutuwadúx'
yáa haa aasx'ée. *Seigáneen ku.aa
shákdéi gaxtudaxáash. Tlax kúnáx
gán haa shóot shoowaxíx.

MAN OVERBOARD!

Tléináx yateeyi káa áyá wookoox,
 du een aa teen. Áwé has du
x'anaa áwé wudlit'íx' tle. Has
 du yaagóo yíx' eik has áat áwé,
 héenee daak has aawatán yáa has
 du yaagóo. *Yan ku.aa áwé
 wudlit'íx' yáa geey ká. Ách áwé
 ch'u tle gunayéi has kukaawat'íx'.
 A shakát áwé hán wéi káa. Hú
áwé yaa kukanat'íx'. Ch'a wáa yoo
 at kudayeigée sáwé, de yáa geey
 dageeygéix' has kaawaháa. Ch'a
 yák'udéi áwé, yáa shaká aa, ch'u
 tle áyá a eetéex ayawdligín.
 Aagáa kutéés' yáa du een aa. Wáa
 yeekunayáat' sáwé, héennáx áwé kei
 uwagás'. Aawasháat. Du een aach
 woosháat. Yaakwdéi aawaxóot'. Tléil

yéi koonalé ash jeex' wult'éex'ee
yáa káa.

LOST HALIBUT HOOKS

Tléináx yateeyi káa áwé danákws'
daak uwakúx. Yáa du náxoo S'áaxw
S'aatée yéi ayasáakw. Tléix' aa
ku.aa S'aawán yóo ayasáakw. Á
áyá Kanasnoowdáx áyá daak nakúx,
geey woolée kaadéi. Ch'u déix' á
du náxoo, yan ayaawanákw. A
goowateiyée tsú áa yéi aawa.oo.
Wáa nanée sáyá a kát uwakúx yáa
éet. Aagáa áyá a yáx awoolx'éiyx'
du náxoo. Yéi áwé adaayaká. "I
gu.aa yáx x'wán, S'áaxw S'aatée.
Jikgidagóot áyá." Aagáa áwé tsáa
du náxoo héenee yéi awsinee. Yei
akanalgút. Awlikáx áwé, wéi du

tíx'ee yei kanagúdee. A kát áwé
seiwax'ákw wéi tíx' a dageeygéix'
tléil wóoshee awudóox'. Á áwé
ch'u awulkaaxée áwé héent shuwsixíx.
Toowóo néekw aawat'ei. Tle déi
yándeí gunayéi uwakúx.

FUR-SEAL HUNTING

Wéi Lingít kalshákxee teet tlénx'i,
tóode daak kuwoogóowch. Yóo
shakáade aa ka yáa du díx't
aayée, kúnáx áyá yan has unéeych
a yís. Tléix' at wul.óon, nás'k
jinkaath dáanaax sitee. Yáa shakáade
aach ayawus.únxayee du jitóox at
úndeech únx. Áyá sheen x'ayeedáx
áwé yan unéeych. Áadaach oostaakch,
yaakw daat ooxóot'ch, áwé yaakw
yíkt ooxeechch. Yánx' sh tóo at

dultuw ganúgún shakáa ganúkch wéi
at úndee. Aagáa áwé tsáa héennáx
gaduxíichch wéi gúx'aa. At guxla.oon
ganúgún, yóo kooxéedaa akgwa.óonee,
yóo yaakw át kakandulgwátlch.
Shux'áax' ayasa.únxaa rooch. Du
jeex yaa yakgwaxeexán, aagáa shukáa
daak gagúdín, kooxéedaa úndeedáx
áwé du jeex nadéich. A yáx áwé
yóo deikéex' x'óon gaaxdustínín,
wáa yateeyi yéix' daxadooshú, ka
ch'u nas'gadooshú, yaa jigas.héich
wéi x'óon. Aadéi aawagóogu yéich,
ch'u tle ldakát kut yoo ashulixixk.
Wáa yateeyi yéix' jinka at wanáax'
ajákx, yáa x'óon, tléix' yakyee.
Wáa yateeyi aa gaaw, kutí a yáx
teeyée, deikéex' kuxee. Aagáa áwé
nás'k jinka at wanáax' ajákx. At

únt shagóogoo, tléix' teeyée yáa
x'oon doogóo nás'k jinkaát dáanaax
sitee.

FOX FRIEND

Dleit áa yan kadláan áwé, at
k'átsk'oo kut wudzigeet aas
gutóox'. Kutx ayanaháa yax
yakawdzixát'. Awdlidées tsú. Kut
yaa kuwdligáat yáa at k'átsk'oo.
Ch'as naagas'éi yádee áyá awsiteen.
Gaatáa x'éidáx woogoodi naagas'éi
áyá. Á áyá yáa naagas'éi jín áyá
wudlit'ix'. Yáa kut woogoodi at
k'átsk'ooch a kagéit uwagút. Á
áyá aawasháat yáa naagas'éi, yáa
du jín wudlit'ix'i. Awusháadee áyá,
a daax lasheekw, ka a daa woos.éix.
A daa yanas.áa áyá, gaatáach
wusháadeen awsiteen, ách áyá aax

awsinook. Kúnáx tuli.aan yáa at
k'átsk'oo. Áa has gugaxee yéit
has áat, yáa naagas'ei áyá ash
wulit'áa. Cha ch'a aax keen.áa
áyá tsáa, dei káx has woo.aat.
A yíkx áyá gunayéi has uwa.át.
Tleidahéen áyá, dleit tóodei
wudzigeet. *Wéi dei káx nagóot
áyá, éek ayaawadlaak. Aagáa áyá
tsáa ayaawatín yáa aanáx eik has
uwa.adi yé. Aagáa áyá tsáa éekx
woogoot. Yaa anasnúk yáa naagas'ei
yádee. Has du *ku.oowóot has áat,
tlax kúnáx has du toowóo sigóo du
xoonx'ée. Yáa naagas'ei ku.aa ch'a
tleix du ádeex wusitee. *Du yádee
yáx a daa tuwditaan.

A BEAR STORY

Tl^éináx yateeyi al'óonee áyá,
guwakaangáa wookoox. *L'éiwt kóox
áyá, héenee woogoot. Yei ashukaawatée
du yaakw tix'ee. Asyádeedéi
aawadúx' du yaagóo. Aagáa áwé tsáa
kíndei a yát uwagút. *Ch'a yóok'
xóots ka a yátx'ee awsiteen. Yáa
al'óonee axsatéen áyá wéi xóots,
x'áant uwanúk, tle yóot jiwdigút.
Tláakw éekdei ayawdihaan wéi
al'óonee. Kashix'il'k áx yaa
ayandahán yé, wáa nanée sáyá, du
óonayee teen yanax yei wdzigít.
Ch'u tle a k'il'owóo aax wulil'éex'.
Aax wudigoot, tsu gunayéi ayawdihán.
Eik góot áyá, du yaakw tix'ee
awlixaash tle a yíkt wujik'én.
Tláakw daak yawliták. Ch'a du

t'áax' kux wudiñán wéi xóots. Neil
kóox áwé, du shátch x'eiwawóos',
 Wáa sás eewatee? *Tléil ágé ch'a
 daa sá i kagéix' kawuhá?" "Tléik'."
 Xóotsch áyá yakwkát xat yawsinák.
 Tléil aadéi koonkaanoogu yé. Yáa
ax óonayee a káa xat wudzigeet.
 Ch'u tle a k'il'oowóo aax
 wulil'éex'. Yáa du óonayee du shát
 wakshiyeet awsitán, yáa aadax
 wulil'éex'i a k'il'oowóo. Kúnax
 áyá du toowóo yanéekw, yáa shaawát.
 *De ch'a hóoch', ch'as yáa óonaa
 áyá sh x'adaax' átx has alyéix.

FIRE! FIRE!

Daax'oonéénax k'isáanee áyá, has
 ash koolch'éet'aa gáanx'. Ch'a
 yák'udéi áyá, tléinax yateeyi aach

wusiteen yáa x'aan. X'awool
kayáashee tayee áyá át akaawagán.
Kei has a t'aa uwa.íx'. *Ch'a hás
áyá has loowagook héengaa has
ayakaxlakées'eet yáa x'aan. Át has
lugóok áwé, yáa héen yáa x'aan
kaadéi has akagéech. Kúxdei yóo
wdinee yáa x'aan. Ch'u has akageejée
áwé yáa héen tle has ayakawlikís'.
Has ayaklakées'dáx áyá,anax haat
uwagút wé hít s'atée. Tlax wáa
sáyú sh tóogaa ditee has du
éedáx, yáa x'aan has ayakawulkées'ee.
Áyá hít s'atéeech yéi oowajée yáa
k'isáaneech yóodei gich yáa s'eik
k'óol'eech áyá át akawligán.

Tliyaatgé tsú sdoox x'atsáagee a
tóot akaawagán. Áx' áwé shaawahík

wéi dús'. Yat'éex' yakawdulkées'ee.
Ldakát káach héen akaawagích. Cha
ch'á aagá tsáa yakawlikís'. Yeedát
ch'as s'eenáa sdoox átx alyéix,
wéi hít s'aatée.

Note: * means open for discussion

Printed in Sitka, Alaska
By Arrowhead Press

